

Jaarverslag 2019



juni 2020

COLOFON

Jaarverslag 2019
Natuur en Milieufederatie Groningen

Bankastraat 77
9715 CJ Groningen

050 313 0800
info@nmfgroningen.nl
www.nmfgroningen.nl

*De Natuur en Milieufederatie Groningen wordt financieel
ondersteund door de Nationale Postcode Loterij.*



Inhoudsopgave

1	Voorwoord	4
2	Groene Ruimte	6
3	Klimaat en Energie	9
4	Duurzame Bedrijvigheid	15
5	Publiciteit en Communicatie	18
6	Algemeen	21
7	Ontwikkeling organisatie	22
	7.1 Personeel	22
	7.2 Interne organisatie en administratie	23
	7.3 Vrijwilligersbeleid	24
	7.4 Governance	24
	7.5 Samenwerking met andere organisaties	24
	7.6 Overige gegevens	25
8	Financieel verslag	27
	8.1 Financiën	27
	8.2 Balans per 31 december 2019	29
	8.3 Staat van baten en lasten over 2019	30
	8.4 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat	31
	8.5 Begroting 2020	32
	8.6 Beleid bezoldiging directeur-bestuurder	33

1. Voorwoord

2019 lijkt inmiddels alweer heel ver achter ons te liggen. Terwijl wij bezig waren met het jaarverslag 2019 brak de coronacrisis in alle hevigheid uit. Zo'n crisis plaatst elke discussie en terugblik vervolgens in een ander perspectief. Dat laat onverlet dat wij middels dit jaarverslag beogen inzicht te geven in de mate waarin doelstellingen, geformuleerd in het Meerjarenbeleidsplan 2016-2019 en het Werkplan 2019, daadwerkelijk gehaald werden. Tevens geeft het een beeld van de personele, financiële en organisatorische stand van zaken in 2019.

De Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG) heeft de afgelopen jaren een centrale positie opgebouwd als spreekbuis van de natuur- en milieubeweging in Groningen. We laten ons zien als organisatie die consequent aandacht vraagt voor een betere balans tussen economische belangen enerzijds en de belangen van natuur, milieu, landschap en klimaat anderzijds. Om die positie verder uit te bouwen hebben wij in 2015 ons Meerjarenbeleidsplan 2016-2019 geschreven. Dit jaarverslag laat de resultaten zien die we geboekt hebben in het laatste jaar van uitvoering van dit Meerjarenbeleidsplan.

In dit jaarverslag wordt de thema-indeling uit het Meerjarenbeleidsplan 2016-2019 aangehouden. De vetgedrukte gedeeltes zijn onze voornemens uit het Werkplan 2019. De werkvelden *Groene Ruimte*, *Klimaat en Energie*, *Duurzame Bedrijvigheid* en *Publiciteit en Communicatie* komen achtereenvolgens aan bod in de hoofdstukken 2 t/m 5. De hoofdstukken 7 en 8 gaan in op de ontwikkelingen binnen de organisatie en op de financiën.

In 2019 hebben we ons ook vooral ingezet om onze koers voor de komende jaren verder te bepalen. Wij hebben een uitvoerig proces uitgestippeld met interne en externe stakeholders die ons van input hebben voorzien voor ons nieuwe Meerjarenprogramma 2020-2023. Wij zijn dan ook dank verschuldigd aan alle personen die in dit proces een bijdrage hebben geleverd. In het laatste kwartaal van 2019 hebben wij dit nieuwe Meerjarenprogramma vastgesteld en het is vervolgens ook door de Raad van Toezicht goedgekeurd. Of deze gewijzigde koers ook coronaproof is zal de komende tijd moeten blijken.

De totale omzet ten opzichte van de begroting is 10 % hoger uitgekomen. De inzet van de NMG is conform de Meerjarenbeleidsplanindeling als volgt gerealiseerd:

	resultaat 2019	begroting 2019	resultaat 2018
Groene Ruimte	€ 222.853	€ 230.715	€ 211.402
Klimaat en Energie	€ 491.575	€ 314.561	€ 440.465
Duurzame Bedrijvigheid	€ 37.611	€ 93.211	€ 168.633
Communicatie en Netwerken	€ 127.902	€ 161.413	€ 133.679
	€ 879.941	€ 799.900	€ 954.179

Terugblik 2019

De hoogte van de structurele (meerjarige) subsidies en de verhouding tussen structurele subsidies en projectsubsidies is en blijft een punt van voortdurende zorg. Zo hebben we in 2016 met de Provincie meerjarige afspraken kunnen maken over lokale energietransitie. Dit is immers niet een project of een eenmalige inspanning, maar vraagt overduidelijk een meerjarige inzet. Wij zien op steeds meer vlakken dat het bewustzijn op het vlak van klimaat of biodiversiteit toeneemt, maar dat de bijbehorende maatschappelijke verandering niet eenvoudig te realiseren is.

Een goed voorbeeld hiervan is de stikstofuitspraak van de Raad van State in mei 2019. Wij hadden al verwacht dat de Raad van State de PAS als uitgangspunt zou vernietigen – mede op basis van de antwoorden van het Europese Hof op de prejudiciële vragen van de Raad van State. Toch sloeg het – weliswaar met enige vertraging – maatschappelijk gezien in als een bom. Aan de ene kant partijen die zich gesterkt voelden door deze uitspraak, aan de andere kant partijen die zich in hun voortbestaan bedreigd voelden. Dit leidde tot een maatschappelijke impasse.

De dynamiek in onze (Groninger) samenleving is soms heftig, een voorbeeld hiervan is het aardgasdossier. De ontwikkelingen op dit gebied buitelen over elkaar heen, dat vraagt flexibiliteit en snel kunnen inspelen op actuele gebeurtenissen.

In 2019 hebben we ook deelgenomen aan een aantal landelijke projecten zoals de gedragscode van Holland Solar over zon op land, het landelijk project Servicepunt Energie en waren we medeopsteller van het landelijk projectplan Voedselbossen. Ook hebben wij actief bijgedragen aan het uitwerken van het Klimaatakkoord.

In 2019 hebben we – zoals eerder gememoreerd - activiteiten uitgevoerd in het kader van ons nieuwe meerjarenprogramma. Dit is een mix geweest van expertgroepen, sessies met medewerkers, inputsessies met de Raad van Advies, maar ook stakeholdersessies met het bedrijfsleven, sleutelpersonen bij ambtelijke organisaties of mensen uit het wetenschappelijke domein. Tenslotte hebben wij een aantal achterbanavonden georganiseerd rondom specifieke thema's. De opbrengsten van deze sessies waren rijk en waardevol. Gelukkig zagen we ons grotendeels bevestigd in eerder gemaakte keuzes, maar deze sessies legden ook een aantal nieuwe dilemma's bloot, bijvoorbeeld over het thema water bij de NMG. Dat was tot en met 2019 niet benoemd en belegd als een onderwerp, maar heeft in nieuwe meerjarenprogramma wel een plek gekregen.

Tenslotte is ook in 2019 het netwerkevenement voor groene organisaties in Groningen georganiseerd: Gronings Groen. Dit was de meest succesvolle editie in de serie van vijf. Eind 2019 hebben de partners besloten om dit initiatief in 2020 een vervolg te geven.

Vooruitblik 2020 en verder

Eind 2019 is het Meerjarenprogramma 2020-2023 vastgesteld. Hiermee geeft de Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG) richting aan voor het beleid en de programmering in de komende periode. Ook definiëren we enkele belangrijke uitgangspunten die ons doen en laten bepalen. Het sleutelwoord in dit document is 'transitie': het duidt de transitie aan die wij in de samenleving willen bewerkstelligen, maar ook de transitie van de NMG zelf: zowel in haar maatschappelijke context als in de wijze waarop ze is georganiseerd.

Er is binnen en buiten ons netwerk veel draagvlak voor de doelen die de Natuur en Milieufederatie Groningen de komende periode wil nastreven. Die doelen zijn het leveren van een bijdrage aan:

1. Het tegengaan van klimaatverandering en de gevolgen hiervan.
2. Het oplossen van de biodiversiteitscrisis.
3. Een circulair gebruik van grondstoffen.

Zorgvuldige landschappelijke inpassing is hierbij een belangrijke randvoorwaarde.

Ons Meerjarenprogramma 2020-2023 heeft de titel 'Koploper in transitie' meegekregen. Deze titel is bewust op twee manieren uitlegbaar. Het geeft aan de ene kant weer dat de NMG zelf in transitie is, maar vooral dat wij als NMG dé koploper willen zijn in de transitie naar een duurzame samenleving.

Jan-Willem Lobeek
juni 2019

2. Groene Ruimte

Wat wilden we in 2019 bereiken en wat hebben daarvoor gedaan?

Doelstelling:

We gaan samen met de Provincie, LTO, collectieven en andere partijen in de agrarische sector werken aan een verduurzaming van de landbouw. Daarbij kijken we met name naar de emissie van stikstof en fosfaat, de bodemkwaliteit, de biodiversiteit en de gevolgen voor de natuur en het typisch Groningse landschap.

Resultaat:

We hebben samen met de Provincie en gebiedspartijen de regiodeal Natuurinclusieve Landbouw vormgegeven en ervoor gezorgd dat de groene organisaties hierbij zijn aangehaakt. We coördineerden een Groningse uitwerking van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. We hebben 14 (ook agrarische) partijen bij elkaar gebracht en in meerdere bestuurlijke sessies toegewerkt naar wat uiteindelijk een manifest zou worden. Een van de noodzakelijke stappen om daartoe te komen was een inventarisatie met de partners en andere gebiedspartijen van lopende biodiversiteitsinitiatieven om te weten te komen wat er allemaal al werd georganiseerd. Bij de uitwerking van het Klimaatakkoord hebben we aan de sectortafel Landbouw en landgebruik inbreng geleverd over de stikstofproblematiek.

Doelstelling:

We willen onderzoeken in hoeverre we voedselverspilling tegen kunnen gaan, het bewustzijn over voedsel kunnen vergroten, de voedselketens kunnen sluiten, de regionale afzet van voedselproducten kunnen stimuleren en zodoende de regionale economie een stapje vooruit kunnen helpen.

Resultaat:

In 2019 hebben we als Natuur en Milieufederaties de GoodFoodClub opgezet. Dit is een platform waar consumenten op een kaart makkelijk lokale en duurzame voedselaanbieders in Groningen en de rest van Nederland kunnen vinden. Daarnaast geeft de website informatie over duurzaam en lokaal voedsel. Hiermee willen we het bewustzijn over voedsel en voedselketens vergroten.

Daarnaast organiseerden we diverse zogenaamde Meet & Eats in samenwerking met het programma Jong Leren Eten. Tijdens deze bijeenkomsten wilden we het onderwijs enthousiasmeren om met voedsel educatie aan de slag te gaan en wilden we het onderwijs stimuleren om de samenwerking met stichting De Boer op Noord aan te gaan zodat kinderen weer weten waar hun voedsel vandaan komt.

Verder organiseerden we de Werkplaats Voedselbossen voor Noord-Nederland, bedoeld voor iedereen die serieus met een voedselbos aan de slag is of wil gaan. Op die manier leerden mensen elkaar (verder) kennen en konden ze elkaar enthousiasmeren en kennis uitwisselen.

Doelstelling:

We bedenken creatieve oplossingen om natuur en mens te verbinden en op die manier alternatieve financiering te genereren voor het beheer, onderhoud en herstel van het landschap en natuurgebieden.

Resultaat:

We hebben met de gemeente Westerkwartier gewerkt aan het 'Groningen zoemt insectenpact'. Dit pact is in 2019 nog niet uitgewerkt. Tijdens Let's Gro organiseerden we een fietstocht waar we mensen meenamen in de inspanningen van een boer voor de natuur en waarin een vogelonderzoeker ons meenam in hoe het landschap is veranderd en er nu uitziet voor de natuur.

Doelstelling:

We coördineren acties die een robuuste natuur creëren, de biodiversiteit stimuleren en het karakteristieke Groningse landschap behouden.

Resultaat:

In het natuurbeheerdersoverleg bespraken we op ambtelijk en bestuurlijk niveau strategische ontwikkelingen en lopende zaken. Met name de biodiversiteit en het landschap hebben hier de aandacht, waarbij onder andere de volgende onderwerpen aan de orde kwamen: afstemming over het Deltaplan Biodiversiteitsherstel, de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw, essentaksterfte, boomplantinitiatieven, stilstandsvoorziening windmolens, landschapsconvenant, nieuw bestuurslid voor de geborgde natuuzetel van de faunabeheereenheid, de afschaffing van de PAS (stikstof), de Regionale Energiestrategie, Windplatform Groningen en de TenneT hoogspanningslijn.

In het gemeentelijk natuuroverleg deden we dit ook voor de gemeente Groningen met beleidsmedewerkers en ecologen van de gemeente en vertegenwoordigers van 8 groene organisaties. We hebben hier een visie opgesteld voor het groenplan van de gemeente en een manifest opgesteld om in 2020 samen mee naar buiten te treden. Verder hebben we hier de grote capacities van de gemeente besproken, het Soort Management Plan en generieke ontheffing, de ontwikkeling van het Suikerunieterrein, het Zuiderplantsoen en Kardings Ontzet (aanleg van een ecologische zone). Er is voor het eerst sinds jaren weer een bestuurlijke variant van dit gemeentelijke natuuroverleg geweest, wat leidde tot het gezamenlijk willen opstellen van bovengenoemd manifest (Groningen Groen!).

Voor ons nieuwe meerjarenbeleidsplan (2020-2023) hebben we thema-avonden georganiseerd waaronder een over biodiversiteit.

We zijn gestart met Plan Boom. Dit landelijke plan beoogt om samen met vrijwilligers in vier jaar tijd 10 miljoen bomen in Nederland te planten.

Doelstelling:

We zetten ons in voor een goede procesparticipatie bij nieuwe energieprojecten, waarbij ontworpen wordt met de omgeving en vanuit het landschap en waarbij gezocht wordt naar mogelijkheden om landschap en biodiversiteit te versterken.

Resultaat:

In 2019 is door de NMG ingezet om landschaps- en natuurbelangen vanaf het vroege proces mee te nemen in de plannen voor nieuwe energieprojecten. Dit hebben we gedaan via input in provinciaal en gemeentelijk beleid en bij concrete nieuwe projecten voor de opwek van duurzame energie. Zo hebben we bij de gemeente Groningen in samenspraak met onze achterban input geleverd tijdens sessies over nieuw zonnebeleid en zorgen we er via het Windplatform Groningen voor dat natuur en landschapsorganisaties al in een vroeg stadium betrokken worden bij de verkenning voor de realisatie van windenergie bij de stad Groningen. Andere gemeenten en locaties waar we op deze wijze natuur en landschapsbelangen naar voren gebracht hebben zijn Eemshaven-West, Westerwolde, Delfzijl-Appingedam en Loppersum, Ten Boer en het Hogeland.

Doelstelling:

We zetten ons in voor meer betrokkenheid van inwoners en lokale groepen bij nieuwe ruimtelijke plannen, de inrichting en het beheer van natuurgebieden en landschapswaarden in hun leefomgeving.

Resultaat:

We hebben met 8 groene organisaties intensief input geleverd voor het Groenplan Vitamine G van de gemeente Groningen. Voor de omgevingsvisie landelijk gebied van de gemeente Groningen coördineerden we de input van de terreinbeherende organisaties. Via onze website en nieuwsbrieven hielden we inwoners op de hoogte en riepen hen op te reageren. Daarnaast zijn we gestart met de

werving van klimaatambassadeurs om het gedachtegoed van natuurlijke klimaatbuffers verder te brengen en vanaf 2020 aan te schuiven bij risicodialogen die in de provincie gevoerd zullen worden.

Doelstelling:

We willen ons inzetten om de kwaliteit van de beleidsvorming van gemeenten en provincie te verbeteren. Wie zien daarvoor vooral kansen bij de nieuw gevormde gemeenten.

Resultaat:

We hadden geregeld nauw contact met ambtenaren over beleidstrajecten. Beleidsvorming waar we een intensieve rol in hebben gespeeld, is het Groenplan Vitamine G van de gemeente Groningen. Verder leverden we onze input bij de ontwikkeling van de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw van de Provincie Groningen. We coördineerden hierbij ook de input van onze belangrijkste achterbanorganisaties.

Doelstelling:

We helpen inwoners van Groningen om de band met de herkomst van hun voedsel te herstellen en weer betrokken te zijn met ontwikkelingen in het landschap, hun leefomgeving.

Resultaat:

We hebben een van de deelnemers van de Werkplaats Voedselbossen geholpen om een subsidie van de Provincie Groningen te krijgen. Met behulp van de subsidie zijn grote stappen gezet om het voedselbos te realiseren.

Daarnaast communiceerden we volop via ons platform Eetbare Stad over lokale voedselproductie en -consumptie, zowel via de website als via de Facebook community. Het jaar werd op 20 oktober in De Biotoop verzilverd met het Appelfeest, waar ruim 1.300 bezoekers afkwamen op onder andere de appelpers en de appel-streekmarkt met 25 kramen.

We fungeerden als platform voor andere initiatieven die in deze lijn pasten en hielpen hen meer mensen te bereiken of hun initiatief sterker te maken.

Wat was nieuw in 2019?

Doelstelling:

We willen het probleem van de veenoxidatie koppelen aan een andere inrichting van het gebied met energieopwekking als basis in combinatie met het versterken van natuurwaarden. Door het tegengaan van de veenoxidatie dringen we automatisch de uitstoot van broeikasgassen terug.

Resultaat:

We hebben input geleverd bij de ontwikkeling van nieuwe projecten waarbij energieopwekking wordt gecombineerd met het tegengaan van veenoxidatie. Deze projecten zijn echter niet tot ontwikkeling gekomen en daarmee is er minder tijd besteed aan dit thema dan eerst werd verwacht. Daarnaast is er in 2019 gewerkt aan projecten waar de versterking van biodiversiteit wordt gecombineerd met de opwekking van duurzame energie. Deze projecten hopen we in 2020 / 2021 te kunnen starten.

Doelstelling:

We gaan in het kader van de biodiversiteit onze aandacht richten op ecologisch bermbeheer. Beleidsmatig is het vaak wel bij gemeenten verankerd, maar bij de uitvoering hapert het meestal.

Resultaat:

We hebben in 2019 samen met Landschapsbeheer Groningen een gedetailleerd projectplan gemaakt voor het stimuleren van alle gemeenten in de provincie Groningen om het bermbeheer ecologisch te maken en effectief uit te voeren met een langetermijnvisie. Dit veelzijdige project moet vanaf 2020 zijn uitwerking krijgen.

3. Klimaat en Energie

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2019 merkten we dat lokaal eigenaarschap steeds meer ingebed raakt bij de gemeenten. Dit bracht weer andere vraagstukken met zich mee. Zoals: hoe zorgen we dat lokaal eigenaarschap goed ingevuld wordt? Hoe zorgen we dat de omgeving in een goed proces betrokken is met de ontwikkeling van een energiepark? In 2019 is met Bronnen VanOns een eerste stap gezet om invulling te geven aan deze vragen. Zo hebben we voor 3 zonneparken namens de coöperaties voorfinanciering geregeld om te kunnen toetreden tot deze projecten. We hebben met het Windplatform in Groningen een intensief participatietraject met omwonden rondom zoekgebieden voor grootschalige windenergie doorlopen. Verder werkten wij (mee) aan de ontwikkeling van ideeën over hoe we energieparks aantrekkelijker maken? Hoe kan de schaars beschikbare ruimte zo integraal mogelijk gebruikt worden? Daarnaast dachten we mee met projecten en beleid dat ingaat op de vragen hoe we klimaatadaptie kunnen inpassen op werk- en energieopweklocaties en hoe we beleid bij gemeenten hierin kunnen versterken.

Doelstelling:

We leveren een proactieve bijdrage aan de energietransitie door het aanjagen en versnellen van de lokale energie-initiatieven.

Resultaat:*Programma Lokale Energie Transitie (PLET)*

Onder de noemer Kansrijk Groningen van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) is het Programma Lokale Energie Transitie na de zomer van 2016 in uitvoering gegaan. Samen met onze partners Grunneger Power (GP), Groninger Energie Koepel GrEK en de Provincie Groningen hebben we goede afspraken gemaakt over de uitvoering van het programma. Dit alles met het doel een dekkend lokaal energienetwerk te starten. Het programma moet energie-initiatieven in de aardbevingsgemeenten helpen met het opstarten van hun eigen energiecoöperaties en bijbehorende energieprojecten. Dit kan zowel opwekking als besparing zijn. De energie-initiatieven worden ondersteund vanuit het programma. Zo is er een startsubsidie van maximaal € 10.000,- per initiatief om een coöperatie te beginnen. Inmiddels is het voor initiatieven buiten het aardbevingsgebied ook mogelijk om een startsubsidie aan te vragen. Deze subsidie wordt gefinancierd uit het Leefbaarheidsfonds van de Provincie Groningen. De startsubsidie kan gebruikt worden voor bijvoorbeeld notariskosten, kosten van een eerste haalbaarheidsanalyse, communicatiemiddelen, zaalhuur en dergelijke. De startsubsidie loopt tot aan het einde van het programma, tenzij de middelen eerder zijn uitgeput (door vele aanvragen). Daarnaast is er een revolverend fonds. In 2019 hebben we in totaal in de hele provincie 16 lokale energie-initiatieven helpen opstarten.

Resultaat:*Servicepunt Lokale Energie Voorwaarts*

In Groningen is nog geen dekkend netwerk aan lokale energie-initiatieven. Wel is er enthousiasme in de samenleving om nieuwe initiatieven te starten. De bewoners die iets willen, moeten gevonden en verder geholpen worden. Zij hebben een grote behoefte aan kennis. De initiatieven zijn erg verschillend, net als de kennis en begeleiding die nodig is. Begin 2013 hebben de NMG en Groninger Dorpen het Servicepunt Lokale Energie Voorwaarts (LEV) opgericht. Dit onafhankelijke eerste aanspreekpunt voor lokale energie-initiatieven is een uitstekend platform voor nieuwe initiatieven.

Ook in 2019 heeft het Servicepunt LEV veel eerstelijnsvragen beantwoord. Het Servicepunt LEV heeft de initiatieven onder meer geholpen met het aanvragen van subsidie(s). Daarnaast is er vaak behoefte aan inhoudelijke informatie en aan inzicht in de mogelijke processtappen. We hielpen de initiatieven met het organiseren van bewonersavonden (en gaven daar presentaties) en met het opzetten van een coöperatie. Verder hebben we coöperaties geholpen met de zichtbaarheid. Doordat we bedrukte cheques hebben, is dat extra leuk om dit door een wethouder of gedeputeerde te laten uitreiken aan de coöperatie. Ook in 2019 en 2020 zijn er weer meerdere (14) cheques uitgereikt. Coöperaties maken groei door en we zien de roep om coöperaties professioneler te maken. Als Servicepunt zijn we dan ook

niet meer alleen eerstelijnsvraagstukken aan het beantwoorden, maar doen we ook een stuk professionele ondersteuning voor coöperaties omdat daar simpelweg meer vraag naar was dit jaar. Dit jaar hebben we ons extra ingezet om gemeenten bewust te maken dat 50% eigenaarschap voor een coöperatie ook vraagt om voorfinanciering. Daarnaast hebben we bij de Regionale Energiestrategie (RES) uitgelegd wat 50% eigenaarschap inhoudt en hoe dit gefinancierd kan worden. Middels het DLETA (Deelfonds Lokale Energie Transitie Aardbevingsgebied) fonds hebben we veel coöperaties kunnen helpen met het voorfinancieren van hun projecten. Dit heeft erin geresulteerd in dat de Energiecoöperatie Pekela Duurzaam en Energiecoöperatie Ten Boer en gezamenlijke coöperaties in de nog op te richten gemeente in de Eemsdelta eigenaarschap kunnen verkrijgen in de grotere zonneparken. Ook is er veel inzet gepleegd om de samenwerking met de partners goed van de grond te krijgen. Dit laatste heeft geleid tot Bronnen VanOns BV met al enige aandeelhouder Coöperatie VanOns. Dit is een coöperatieve ontwikkelaar die de lokale partijen bijstaat in grootschalige energietrajecten. Uiteindelijk is dit een mooie bekroning op de samenwerking in het PLET-programma. Bronnen VanOns is in januari 2019 officieel opgericht.

Mijlpalen in 2019

- Met meerdere gemeenten hebben we één of meerdere afspraken gemaakt. Dat varieert van presentaties geven, enthousiasmeren voor en bewustmaken over de coöperatieve beweging en informeren over het Programma Lokale Energie Transitie. Los van dit programma heeft ook het Manifest Zonneparken Noord-Nederland ervoor gezorgd dat we vaker het gesprek met gemeenten konden voeren over lokale participatie. Gemeenten namen contact met ons op, om te weten hoe ze deze beweging kunnen steunen. Daarnaast kunnen gemeenten initiatieven naar ons doorverwijzen. Ook zijn de gemeenten meer voorbereid op eventuele gesprekken met projectontwikkelaars en weten ze ons te vinden om te sparren over de ruimte die ze kunnen claimen voor lokale betrokkenheid en participatie in deze plannen. We zijn dan ook veelvuldig door gemeenten of lokale partijen gevraagd om mee te denken bij grootschalige energieprojecten. Daarnaast heeft dit erin geresulteerd dat 50% lokaal eigendom in het beleid van meerdere gemeenten is opgenomen.
- Het Servicepunt LEV heeft in 2019 14 coöperaties van informatie voorzien. Soms leidde dit ertoe dat ze doorschoven naar actielijn 2 en meteen een subsidieaanvraag deden. Soms was het contact vooral oriënterend en is het afwachten of er iets loskomt. Daarnaast hebben wij soms ook zelf initiatieven begeleid in hun projecten. We hebben nu een aantal startende initiatieven in het vizier.
- Er zijn presentaties gegeven op circa 15 bewonersavonden om het programma onder de aandacht te brengen en bewoners te enthousiasmeren. Dit heeft gezorgd voor bewustwording en leidt mogelijk tot meer nieuwe initiatieven. Het is moeilijk om dit te meten, omdat er meestal wat tijd verstrijkt voordat een initiatief concreet wordt. Meestal geeft NMG presentaties op bewonersavonden, soms haakt ze aan bij bestaande overleggen.
- Oprichting Bronnen VanOns (coöperatieve ontwikkelaar) geborgd in een entiteit.
- Energiecoöperatie Ten Boer ondersteund bij Zonnepark Fledderbosch.
- Meegedacht over verduurzamen N33 door lokale energie-initiatieven op te richten of te verbinden met dit project in combinatie met een opweklocatie.
- Met 9 commerciële ontwikkelaars gesproken over mogelijke koppelkansen met lokale energie-initiatieven en om ze bewust te maken van de coöperatieve beweging, met uitleg over hoe de samenwerking tussen een lokale coöperatie en een ontwikkelaar eruit kan zien.
- Intentieovereenkomst Zonnepark Delfzijl (25% eigenaarschap) + financiering.
- Intentieovereenkomst Fledderbosch (50% eigenaarschap) + financiering.
- Samenwerking Pekela Duurzaam (30% eigenaarschap) + financiering.
- Coöperaties verenigen in de nog nieuw te vormen gemeente Eemsdelta. De start is gemaakt maar ze zijn nog niet verenigd in een nieuwe entiteit.

In verband met de coronamaatregelen is de excursie over energieopslag uitgesteld. Deze willen we graag aan het einde van 2020 alsnog organiseren. Mocht dat nog niet kunnen, dan zullen we het wellicht in een andere vorm doen.

Doelstelling:

We willen het draagvlak voor duurzame energie verbeteren door een betere verdeling van de lusten en de lasten, een zorgvuldige procesparticipatie, door het bieden van ondersteuning aan lokale initiatieven, een zorgvuldige inpassing van het energielandschap en met voldoende aandacht voor de belangen van omwonenden en natuur en landschap.

Resultaat:

Windplatform Groningen

In 2019 zijn we gestart met het Windplatform om een verkenning rondom de stad Groningen te doen naar mogelijke locaties voor windenergie. Dit is een intensief proces met bewoners waarin we proberen alle kaarten op tafel te leggen voor de omgeving, om gezamenlijk inzicht op te bouwen in de lusten en de lasten die verwacht kunnen worden bij de plaatsing van windturbines in de zoekgebieden Roodehaan/Stainkoel'n en Westpoort. Zo is er onderzoek gedaan naar: draagvlak, businesscases, ecologie, inpassing, slagschaduw, geluid, gezondheid en nog veel meer. Samen met de omgeving en natuurorganisaties werden de resultaten besproken om uiteindelijk een rapport op te leveren waarin alle bevindingen, zowel de negatieve als de positieve, van de verkenning worden opgeschreven. In 2020 zal worden bepaald of de verkenning een vervolg krijgt.

Klankbordgroep Oudeschip en Geefsweer

In 2019 waren wij voorzitter van deze klankbordgroepen. Doel van de klankbordgroepen is een goede informatievoorziening naar de bewoners toe en komen tot een opzet en verdeling van het gebiedsfonds. De NMG leidde deze vergaderingen en probeerde met bewoners en Provincie deze fondsen vorm te geven. In 2019 is de klankbordgroep Geefsweer gestopt.

Doelstelling:

We zetten ons in om de beleidsvorming zodanig te beïnvloeden en belemmeringen in regelgeving op te heffen, dat er voldoende ruimte en mogelijkheden zijn voor het opwekken van lokale duurzame energie.

Resultaat:

Om nieuwe duurzame energieprojecten goed te laten verlopen, met een zorgvuldige inpassing en voldoende draagvlak vanuit de omgeving denkt en werkt de NMG actief mee aan nieuw beleid en concrete projecten. Zo zijn we in 2019 actief uitgenodigd door de gemeenten Groningen, Midden-Groningen, Veendam, Westerwolde en Loppersum om mee te denken in duurzaamheidsprojecten, ecologische oplossingen, klimaatadaptatie, inpassing en/of visies of beleid. Ook buiten de provincie worden we regelmatig uitgenodigd om onze kennis te delen. Zo hebben we een presentaties verzorgd over de opzet van Bronnen VanOms maar ook bijvoorbeeld over hoe coöperaties kunnen samenwerken met commerciële ontwikkelaars. Door deze kennis te verspreiden hopen we ook buiten de provincie te inspireren en willen we de provincie Groningen als koploper neerzetten. Bij de plannen voor de N33 hadden we een actieve rol op een symposium om partijen te inspireren om in de plannen lokale partijen te betrekken. Daarnaast vroegen we aandacht voor ecologie in de verbreding van de weg.

Doelstelling:

We stimuleren, begeleiden en ondersteunen MKB-bedrijven en inwoners om energiebesparende maatregelen te treffen.

Resultaat:

In 2019 zijn de werkzaamheden van de CleanCampagne voortgezet. Zo zijn we ook in andere gemeenten aan de slag gegaan zoals Pekela en Stadskanaal. We bleven de samenwerking zoeken met andere partijen om bedrijven te informeren en in beweging te krijgen. Er liggen ideeën om een soort energieloket voor bedrijven te lanceren, zodat we ze ook gericht verder kunnen helpen wanneer het plan van aanpak gereed is. Daarnaast hebben we in samenwerking met Engie een webinar gehouden over de energiebesparingsplicht en de CleanCampagne. Deze is door 11 verschillende bedrijven live gevolgd. De webinar is terug te vinden op de website van de CleanCampagne. De Clean-adviseurs hebben het afgelopen jaar 59 bedrijven actief benaderd waarbij 10 bedrijven zich hebben aangemeld.

Eind 2019 is het project afgerond en kwam het totaal aantal bedrijven dat heeft deelgenomen aan het project op 28. Energiebesparing bij bedrijven blijft ook de komende jaren een belangrijke uitdaging, niet alleen voor de NMG en de Omgevingsdienst Groningen waarmee we in de CleanCampagne samenwerkten. Om ons heen wordt door verschillende partijen belangstellend gekeken naar hoe we het hier in Groningen organiseren. We worden gezien als koploper in dit verhaal. Door verschillende overheden waaronder de Provincies Drenthe en Friesland, zijn we benaderd om onze ervaring te delen. Dat doen we uiteraard ook.

Doelstelling:

We zetten ons in om bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak te verwerven voor energiebesparing.

Resultaat:

De NMG is partner in het Energieloket Groningen van de Groninger gemeenten in samenwerking met de Provincie Groningen. Het consortium achter het Energieloket is in 2019 vier maal bijeen geweest. De NMG heeft deze overleggen voorgezeten. In 2019 hebben we de Groninger duurzame huizendag georganiseerd, een vervolg offline campagne die aansloot op de offline campagne van 2018. Tijdens de campagne richtten we ons op aardgasvrij wonen, aangezien dit een thema was dat in vragen en opmerkingen van bezoekers van 2018 veelvuldig terugkwam. In 2019 zijn we samen met architectenbureau KAW, Groningen Woont Slim en de GrEK druk bezig geweest met de voorbereidingen en het organiseren voor de offline campagne Groninger duurzame huizendag die gepland stond voor 2019, maar door omstandigheden verschoven moest worden naar 1 februari 2020. Deze dag kunnen geïnteresseerden verschillende woningen door de hele provincie bezoeken en informatie en ervaringen uitwisselen met de bewoners die duurzame maatregelen hebben ondernomen in hun eigen woning. In 2020 organiseren we naast de originele offline campagne van 2019 nog een extra offline campagne.

Resultaat:

In 2019 is de Wijk Energie Plan aanpak (WEP-aanpak) verder uitgewerkt met de Groninger Energie Koepel en Grunneger Power. Tevens is er een start gemaakt met de acquisitie voor de eerste projecten. GrEK en NMG zullen in 2020 samen met de gemeente Westerkwartier voor het eerst een 'verkorte WEP-aanpak' uitvoeren.

Doelstelling:

Wij stimuleren nieuwe duurzame vormen van energieopwekking en opslag. Een voorbeeld hiervan is waterstof, niet alleen als brandstof, maar ook als opslagmiddel van overtollige duurzame elektriciteit (uit zon en wind).

Resultaat;

Wij zijn met Gasunie in 2019 een verkenning gestart om te kijken of er mogelijkheden zijn om kleinschalige waterstofopslag-initiatieven te ontplooiën in Groningen. Gasunie had al een verkenning lopen naar grootschalige opslag van waterstof. Ze maken hierbij in de pilotfase gebruik van een 'kleine' unit die in een zeecontainer past. Onze verkenning is erop gericht om te onderzoeken of er decentraal in het energiesysteem gebruik kan worden gemaakt van deze 'kleine' unit die in een zeecontainer past. Dit proces loopt nog.

Wat was nieuw in 2019?

Doelstelling:

We gaan samen met onze partners GrEK en Grunneger Power een ontwikkelbedrijf oprichten 'Bronnen van Ons' dat als professionele tegenhanger van commerciële projectontwikkelaars moet dienen. Zodra het project uitontwikkeld is zal het worden overgedragen aan een lokale energiecoöperatie.

Resultaat

In januari 2019 is de Coöperatie VanOns opgericht door GrEK, Grunneger Power, de Drentse Koepel Energie-initiatieven, de Energiecoöperatie NoordseVeld en de NMG. Dezelfde dag is Bronnen VanOns BV officieel opgericht, een 100% dochter van Coöperatie VanOns. Bronnen VanOns BV is een coöperatieve ontwikkelaar die de lokale partijen bijstaat in grootschalige energietrajecten.

Doelstelling:

Het Programma Lokale Energie Transitie (PLET) verdient een vervolg

Resultaat

Omdat het huidige Programma Lokale Energie Transitie afloopt, is vanuit de NMG in 2019 actief gewerkt aan een opvolger van dit programma om lokale energie-initiatieven in de provincie te ondersteunen en te stimuleren. Om te komen tot het Programma Energie Participatie (PEP) is actief afgestemd met Provincie, NPG, en partners uit het lokale energiewerkveld, zodat opnieuw financiering geborgd kan worden voor de ondersteuning en stimulering van lokale energie-initiatieven. De daadwerkelijke aanvraag zal in 2020 plaatsvinden.

Doelstelling:

We gaan als lid van de Waterstofcoalitie meer werk maken van het promoten van waterstof als alternatief voor fossiele brandstoffen. Het gaat hierbij enkel om 'groene' waterstof, die is geproduceerd vanuit overtollige duurzame elektriciteit.

Resultaat:

In 2019 hebben wij meerdere waterstof-initiatieven van steun en hulp voorzien. Het ging hierbij onder andere om het Djewels-project op het Chemiepark Delfzijl. Daarnaast hebben wij als deelnemer aan de Industrietafel Noord-Nederland meegepraat over en meegedacht met waterstofinitiatieven en ontwikkelrichtingen. Tenslotte hebben wij met Gasunie verkend of er mogelijkheden zijn om kleinschalige waterstofopslag initiatieven te ontplooiën in Groningen. Dit proces loopt nog.

Doelstelling:

Wij gaan zowel een inhoudelijke als procesmatige bijdrage leveren aan het opstellen van de regionale energie strategie (RES).

Resultaat:

In 2019 hebben wij op landelijk en op regionaal niveau op verschillende manieren bijgedragen aan het goed organiseren en invullen van de Regionale Energiestrategie (RES) van Groningen. Aandachtspunten voor ons zijn locatiekeuze, landschappelijke inpassing, lokaal eigendom en zeggenschap. Zo hebben we in 2019 een achterbanbijeenkomst georganiseerd samen met de GrEK waarbij we informatie over de RES en het proces hebben gegeven aan de organisaties die in onze gezamenlijke achterban zitten. Bij deze bijeenkomst waren 73 personen uit de achterban aanwezig. Daarnaast hebben we actief contact gehad met de energie-, natuur- en landschapsorganisaties uit onze achterban door middel van een klankbordgroep. Bij deze bijeenkomsten brachten we aan de ene kant informatie vanuit de RES naar deze organisaties en vroegen we aan de andere kant meningen en kennis over bepaalde onderwerpen die bij de maatschappelijke tafels aan bod kwamen.

Gevraagd en ongevraagd hebben we inbreng geleverd in de RES Groningen. We nemen deel aan de Brede stuurgroep, zijn in gesprek gegaan met de werkgroepen ruimte en participatie & communicatie en zijn bij stakeholderbijeenkomsten aangeschoven.

Om ons zichtbaar te maken en de krachten te bundelen, hebben de Natuur en Milieufederaties zich landelijk georganiseerd in de Participatiecoalitie. In Groningen werken we samen met de volgende regionale partners: Groninger Energiekoepel, Grunneger Power, Buurkracht en Groninger Dorpen om onze gezamenlijke belangen te vertegenwoordigen. Tijdens een noordelijke landsdeelsessie, aan het projectbureau RES en tijdens een overleg van de noordelijke RES-regio's hebben we de Participatiecoalitie voorgesteld.

4. Duurzame Bedrijvigheid

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstelling:

We maken afspraken met de Provincie en het bedrijfsleven in de Eemsdelta over emissies van nieuwe en bestaande bedrijven zodat meer balans ontstaat tussen ecologische en economische ontwikkelingen.

Resultaat:

Wij hebben in 2019 regelmatig overleg gevoerd met de Provincie, Groningen Seaports en Samenwerkende bedrijven Eemsmond over de emissies in het Eems-Dollard gebied. Met name de emissies aan zware metalen (kwik en cadmium) vinden wij zorgelijk, ook al wordt aan de normen voldaan. Dit zijn stoffen die niet in het milieu thuishoren.

- Bij onderzoek door het tijdelijk meetnet in Delfzijl-Oosterhorn werd ontdekt dat door de activiteiten van het bedrijf ESD kankerverwekkende SiC-vezels (siliciumcarbide) in de lucht komen. Gezien het gezondheidsrisico kwam hier de focus op te liggen.

- Op 29 mei 2019 vernietigde de Raad van State de PAS-regeling (Programmatische Aanpak Stikstof). Dit was te verwachten, maar toch bleek het voor de overheden een grote verrassing. Hiermee is stikstof weer een speerpunt in het overleg met overheden en bedrijfsleven in het Eems-Dollard gebied. Bij nieuwe ontwikkelingen kijken wij uitdrukkelijk naar de stikstofemissie en eventuele salderingsmaatregelen. Sinds de RvS uitspraak ligt de vergunningverlening vrijwel stil.

Doelstelling:

We gaan met bestaande bedrijven in de Eemsdelta in gesprek over de uitvoering van een duurzaamheidsagenda.

Resultaat:

Groningen Seaports en de bestaande bedrijven onderzoeken de mogelijkheden om het energieverbruik, de uitstoot van CO2 en ook de emissie van stikstof te beperken. Samenwerkende Bedrijven Eemsmond heeft een verslag toegezegd van de tot nu toe bereikte resultaten en de mogelijkheden voor verdere verbetering.

Daarnaast hebben wij gesproken met NUON/Vattenfall, centrale Eemshaven, over een proefproject voor de productie van waterstof en de toekomstige potenties van waterstof voor de energievoorziening.

Doelstelling:

We maken afspraken met nieuwe bedrijven over de ecologische plus, een programma om bedrijven te stimuleren om te investeren in de ecologie.

Resultaat:

Er is, meestal in samenwerking met Groningen Seaports, gesproken met 7 nieuwe bedrijven die zich wilden vestigen in het Eems-Dollard gebied. Deze bedrijven waren in het algemeen bereid om, in het kader van de ecologische plus, een bijdrage te leveren aan natuurbehoud en -herstel in het Eems-Dollard estuarium. Soms werd een bijdrage in natura voorgesteld (een paar keer per jaar met eigen materieel vuil ruimen in het gebied). Enkele bedrijven hadden moeite met een financiële bijdrage, omdat zij voor de start geheel afhankelijk zijn van externe financiering. Door de 'stikstofcrisis' sinds de PAS-uitspraak van 29 mei 2019 gaan verschillende initiatieven niet door en hebben de andere initiatieven vertraging opgelopen.

Er bestaat in het algemeen wel bereidheid bij nieuwe bedrijven om een bijdrage te leveren aan behoud en verbetering van de natuurwaarden in het Eems-Dollard gebied, maar wij zijn nog in overleg met Groningen Seaports en de Provincie om concreet vorm te geven aan de ecologische plus.

Doelstelling:

We zetten ons in bij het organiseren het Duits-Nederlandse overleg met de natuur- en milieuoorganisaties.

Resultaat:

In 2019 hebben wij de Duits-Nederlandse samenwerking geëvalueerd. We kwamen tot de pijnlijke conclusie dat partijen vonden dat de NMG hierin een coördinerende rol zou moeten vervullen, maar dat de inhoudelijke betrokkenheid van de partijen aan weerszijden van de grens te wensen overliet. De NMG heeft hierop aangegeven deze coördinerende rol alleen te willen vervullen als de partijen aan weerszijden van de grens ook bereid zouden zijn en blijven om zelf ook inspanningen te plegen. Tot onze teleurstelling bleek dit maar zeer beperkt het geval. Om die reden hebben wij medio 2019 besloten onze inspanningen op dit vlak vanwege ontbrekend draagvlak te beperken.

Doelstelling:

We leveren een belangrijke bijdrage aan het organiseren van het Duits-Nederlandse overleg in het kader van het uitvoeringsprogramma ED 2050.

Resultaat:

In het verleden waren wij de grondlegger van dit overleg. Sinds het uitvoeringsprogramma ED 2050 steeds verder geïnstitutionaliseerd is, zijn ook de Duits-Nederlandse contacten hierin ook steeds meer meegenomen. De behoefte om in dit verband daarnaast nog iets te organiseren vanuit de NMG kwam daarmee ook te vervallen.

Doelstelling

We zetten ons in om bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak te verwerven voor circulaire economie.

Resultaat:

In de loop van 2019 bleek, mede als uitkomst van het proces rondom het nieuwe meerjarenprogramma, dat de meerwaarde van de NMG meer ligt aan de consumptiekant dan aan de productiekant van de circulaire economie. Daarom hebben wij in de loop van 2019 het accent verlegd. We zijn ons meer gaan toeleggen op het handelingsperspectief van de consument, bijvoorbeeld producten laten repareren in plaats van nieuw aanschaffen.

Doelstelling:

We coördineren acties, identificeren problemen, stellen oplossingen voor en delen kennis op het gebied van milieu met aandacht voor de samenhang tussen milieu en gezondheid.

Resultaat:

Wij hebben, mede namens 6 andere organisaties, overleg gevoerd met TenneT en het ministerie van EZ&K over de aanleg van een nieuwe hoogspanningsverbinding van een windpark op de Noordzee naar de wal. Ook hebben wij schriftelijk gereageerd op de door TenneT gepresenteerde tracés en op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Wij hebben nieuwe, voor de natuur minder schadelijke, alternatieven voorgesteld, zowel voor de locatie als voor de wijze van aanleg. Daarbij hebben wij niet alleen gekeken naar de cultuurhistorische en natuurlijke waarden in het gebied, maar ook naar de bijdrage die windstroom van de Noordzee kan leveren aan de industriële ontwikkeling en de energietransitie in Noord-Nederland.

- In een reactie op de ontwerp-vergunning van een nieuw bedrijf hebben wij met name aangedrongen op goede regels om verwaaien van grondstoffen tijdens verladen en transport te voorkomen. Ook hebben wij aandacht gevraagd voor de mogelijke geuremissie van het bedrijf.

- Wij hebben gesproken met het bedrijfsleven van Oosterhorn, Groningen Seaports en deskundigen over de mogelijkheden en risico's van waterstof, met name bij inzet in de transportsector.

Wat was nieuw in 2019?

Doelstelling:

Samen met de bestaande bedrijven in de Eemsdelta willen wij per bedrijf een duurzaamheidsagenda opstellen. Dit kan allerlei soorten elementen bevatten zoals CO2 reductie, vergroten van de biodiversiteit op het bedrijfsterrein, verduurzaming productiemiddelen en vergroening primaire proces.

Resultaat:

Dit project zou binnen het kader van Economie en Ecologie in Balans kunnen worden gebracht. We hebben dit onderwerp op de agenda van het platform Ecologie en Economie in Balans gezet. Helaas verdween het even snel weer van de agenda als gevolg van de stikstofuitspraak van de Raad van State in 2019. Immers, alle investeringen (ook investeringen in duurzaamheid) werden 'on hold' gezet. Wij blijven deze ambitie behouden en hebben daarom besloten dit aan te houden totdat de tijd er wel weer rijp voor is.

Doelstelling:

Met de bedrijven in Groningen die gebruik maken van biomassa c.q. die over willen stappen naar gebruik van biomassa een joint fact finding opstarten over het bruikbare biomassa areaal op korte, middellange en lange termijn.

Resultaat:

Voor de discussie rondom het gebruik van biomassa als energiebron in de energietransitie is in 2019 door de NMG ingezet op joint fact finding. Samen met een vertegenwoordiging vanuit de achterban van de NMG en een vertegenwoordiger van RWE is verkend hoe we gezamenlijk kunnen komen tot gedeelde inzichten en feiten rondom de rol van biomassa in de energietransitie. Een opzet voor dit traject is uitgewerkt maar nog niet tot verder uitvoering gebracht door onvoldoende capaciteit bij RWE.

5. Publiciteit en Communicatie

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstelling:

We organiseren publieke debatten, waaronder een verkiezingsdebat in aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen.

Resultaat:

In 2019 organiseerden we 1 groot publiek debat: het in het werkplan aangekondigde debat in aanloop naar de verkiezingen van Provinciale Staten op 20 maart. Dit debat op 14 maart organiseerden we samen met Het Groninger Landschap, de GrEK, IVN Natuureducatie, Groninger Dorpen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Landschapsbeheer Groningen. We verzorgden de coördinatie, communicatie, planning, organisatie en uitvoering en stroomlijnden de wensen van de partners tot een samenhangend geheel van stellingen, waarin alle partijen zich konden vinden. Het debat werd een succes, trok 100 bezoekers, haalde de pers en werd positief ontvangen door het publiek, de partners en de aanwezige politici.

Doelstelling

We schrijven opinieartikelen over actuele onderwerpen en de kwaliteit van de leefomgeving.

Resultaat:

Omdat we in 2019 bezig waren met onze nieuwe strategie hebben ons beperkt tot het schrijven van 1 opinieartikel in het Dagblad van het Noorden, over het gebruik van landbouwgif. Dit artikel werd goed ontvangen door onze achterban, maar ook door de agrarische organisaties waarmee we samenwerken.

Doelstelling:

We versturen doelgroepgerichte berichten zodat onze aangesloten organisaties en andere belanghebbenden worden geïnformeerd en mee kunnen discussiëren over actuele onderwerpen.

Resultaat:

In 2019 verstuurden we 7 maal onze algemene nieuwsbrief L!cht op groen naar een groeiend aantal geïnteresseerden (een gestage groei van 1157 naar 1314 mailadressen), met een mooie conversie (aantal geadresseerden dat de nieuwsbrief opent) van tussen de 33 en de 39%. Daarnaast verstuurden we diverse doelgroepgerichte nieuwsbrieven, naar onze energie-initiatieven en naar de groep van Eetbaar Groningen (8 edities naar een gestaag van 807 naar 935 groeiend aantal geïnteresseerden, met een conversie van de 40%).

Doelstelling:

We zijn actief op social media zodat meningen en standpunten snel kunnen worden uitgewisseld

Resultaat:

In 2019 waren we actief op Twitter en op Facebook. Facebook wordt gebruikt wordt deelthema's (moestuïneren, vergroening). Het bereik groeide van circa 2350 naar bijna 2600 aan het eind van het jaar. Het aantal volgers op Twitter groeide licht van zo'n 1170 naar 1200.

Doelstelling:

We faciliteren groepen inwoners bij buurt- of dorpsprojecten op het gebied van voedsel, duurzaamheid en energie

Resultaat:

Al jaren ondersteunen we inwoners met projecten als Eetbaar Groningen, Operatie Steenbreek Groningen, het Servicepunt Lokale Energie Voorwaarts en de Werkplaats Voedselbossen door het geven van informatie over het aanleggen van moestuinen in de openbare ruimte en het laten aanleggen van geveltuinten in de stad en natuurlijk in de begeleiding van energie-initiatieven en mensen die interesse hebben voor het starten van een voedselbos.

Doelstelling:

We investeren in de relatie met onze achterban door ze te betrekken bij de keuzes die we maken en het bepalen van standpunten

Resultaat:

We organiseerden vijf achterbanbijeenkomsten. In januari een over verschillende ontwikkelingen binnen het thema energietransitie en in november een aparte sessie over de RES. Bovendien hebben we in het voorjaar in het kader van onze nieuwe meerjarenstrategie een drietal thematische achterban avonden georganiseerd.

Alle bijeenkomsten konden rekenen op grote belangstelling, werden druk bezocht en naderhand volgden op de verslaglegging ook nog diverse inhoudelijke reacties en discussies.

Doelstelling:

We zetten in op een brede achterban omdat zij onze ogen en oren in de provincie zijn

Resultaat:

Het aantal aangesloten organisaties nam in 2019 per saldo met 3 toe. Delfzijl, lekker leven aan zee??? is opgeheven en de stichting Voedselbos te Glimmen, het Noordelijk Zadennetwerk, de stichting Groningen Bij-o-divers en de coöperatie Duurzaam Menterwolde sloten zich bij de NMG aan. De toename van het aantal aangesloten organisaties had groter kunnen zijn als er vanwege het opstellen van een nieuw meerjarenprogramma niet een tijdelijke stop was ingevoerd op nieuwe aansluitingen. De reden van de tijdelijke stop is dat ook het beleid ten aanzien van de (nieuwe en oude) aangesloten organisaties tegen het licht gehouden werd. Gedacht wordt om te gaan werken met door beide partijen te ondertekenen verklaringen waarin staat wat we van elkaar kunnen verwachten.

Wat was nieuw in 2019?

Doelstelling:

We willen duurzaamheid en de zorg voor een robuust ecosysteem in relatie met de Natuur en Milieufederatie Groningen herdefiniëren in een nieuw strategisch marketingplan

Resultaat:

In 2019 is een begin gemaakt voor een nieuw strategisch marketingplan. Tevens is er een nieuwe website ontwikkeld en gevuld. De website maken kostte meer tijd dan verwacht, en daarna volgde een verlof van een half jaar van de communicatieadviseur. Daardoor is het nieuwe marketingplan in 2019 niet tot voltooiing en uitvoering gekomen. Door de aanpassingen gedurende de coronacrisis zal het nieuwe strategische marketingplan pas echt van start gaan vanaf september 2020. Ondertussen wordt druk gewerkt aan diverse documenten, acties en de voorbereiding van enkele (online) activiteiten.

Doelstelling:

We gaan een nieuwe Meerjarenvisie opstellen die de basis vormt voor het nieuwe Meerjarenprogramma. Hieraan worden vooral ook externe stakeholders uitgenodigd een bijdrage te leveren. Vanzelfsprekend is de Provincie Groningen hier onderdeel van.

Resultaat:

In aanloop naar de vorming van het nieuwe meerjarenplan, organiseerden we – zoals eerder in dit document uitgebreid benoemd - in 2019 sessies voor stakeholders, de Provincie Groningen en leden van onze achterban over de thema's biodiversiteit, klimaatverandering en grondstoffen met sprekers van bijvoorbeeld Staatsbosbeheer, de RUG en deelnemers uit het netwerk. De bijeenkomsten hebben uiteindelijk geleid tot een nieuwe Meerjarenvisie.

Deze is vervolgens samen met alle relevante partijen binnen de NMG uitgewerkt tot een nieuw Meerjarenprogramma 2020-2023. Deze is eind september 2019 bestuurlijk vastgesteld.

Externe aanwezigheid en media

De algemene doelstelling van de Natuur en Milieufederatie Groningen is dat zoveel mogelijk inwoners van Groningen kennis nemen van de standpunten, geïnspireerd worden en/of worden aangezet tot een duurzame gedragsverandering. Daarom toetsen wij onze externe aanwezigheid en zichtbaarheid in de media.

in de media	totaal 2019
aantal (eigen) persberichten	17
aantal artikelen/items online/print/radio/tv	73

websites	bezoekers 2019	sessies 2019
corporate website	18427	24597
campagne / projectwebsites*	16877	20687

*totaal van alle overige websites buiten de corporate website

Rol bij bijeenkomst	omschrijving	aantal bijeenkomsten 2019	aantal deelnemers 2019
organisatie bijeenkomst	lezing, excursie, event, workshop: alleen of i.s.m.	28	2274
deelname bijeenkomst	b.v. met spreker, stand	34	1530

6. Algemeen

Toetsing aan Werkplan 2019

2019 was een transitiejaar. Het laatste jaar van het oude meerjarenbeleidplan, en een opmaat naar het nieuwe meerjarenprogramma. Omdat het ook een verkiezingsjaar was voor zowel een paar grote gemeenten als voor de provincie Groningen was het ook vanuit die hoek een beleidsarm jaar. Dat maakte het lastig nieuwe initiatieven gehonoreerd te krijgen. Daarnaast hadden we last van veel personele discontinuïteit vanwege ziekte en zwangerschappen. Zeker bij een kleine organisatie als de NMG werkt dit zwaar door. Ondanks al deze beperkingen hebben we het jaar met klein positief resultaat kunnen afsluiten.

Projectontwikkeling en -begeleiding

De NMG beoogt een innovator en pionier te zijn op een aantal duurzaamheidsvraagstukken. Om onze ideeën en standpunten te onderbouwen willen wij graag (pilot)projecten of bewustwordingstrajecten ontwikkelen. Hierin gaat relatief veel tijd zitten die niet altijd wordt “terugverdiend” door een project dat op financiering van anderen kan rekenen. Enkele voorbeelden van projecten die wel zijn ontwikkeld maar niet tot financiering zijn gekomen zijn: een project over voedselbossen, enkele duurzame bedrijvigheidsprojecten, een project over terugdringing voedselverspilling en een project over veenoxidatie.

Juridische ondersteuning

Ook in 2019 zijn uren voor juridische ondersteuning gereserveerd uit de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Dit om zeker te kunnen stellen dat geen enkele juridische ondersteuning wordt geboden vanuit de provinciale budgetsubsidie.

De NMG is in 2019 geen nieuwe juridische procedures gestart. Wel liepen er diverse zaken van voor 2019 waarover in 2019 een uitspraak is gedaan.

Het Groninger Gasberaad, waarvan de NMG een van de partijen is, is in beroep gegaan tegen het gaswinningsbesluit van de minister van EZK. Onze juridische kennis en capaciteit hebben wij hierbij ingebracht. Hoewel de rechter ons formeel op een aantal punten in het gelijk heeft gesteld heeft dat niet geleid tot een fundamentele wijziging van de vergunning.

In augustus 2019 is een van de langstlopende zaken van de NMG samen met De Beer Is Los tot een einde gekomen. Na een proces van uiteindelijk alles bij elkaar 22 jaar hebben wij succesvol de vestiging van een varkensstal van 6.000 varkens in Uithuizen kunnen tegenhouden.

In oktober 2019 heeft de Raad van State uitspraak gedaan in de zaak van de hoogspanningsverbinding tussen Eemshaven en Vierverlaten. De meeste van onze bezwaren zijn niet gehonoreerd. Enkel ons argument dat het landschapscompensatieplan niet concreet genoeg was, is door de Raad van State gehonoreerd. De overheden krijgen van de Raad van State een half jaar de tijd om deze omissie te repareren.

Onze juridische kennis op het vlak van ruimtelijk ordening en milieu hebben wij vooral ingezet in de sfeer van advisering richting leden van de achterban, overheden en adviesbureaus. Ook hebben wij deze kennis gebruikt bij het opstellen van zienswijzen.

De doelstelling van de NMG is om, door een vroege en positieve betrokkenheid bij beleidsprocessen, minder juridische activiteiten te ontplooiën. Deze opzet lijkt steeds beter te slagen. Het aantal uren dat de NMG aan juridische activiteiten heeft besteed op het totaal aan activiteiten is gering (circa 1,5 %).

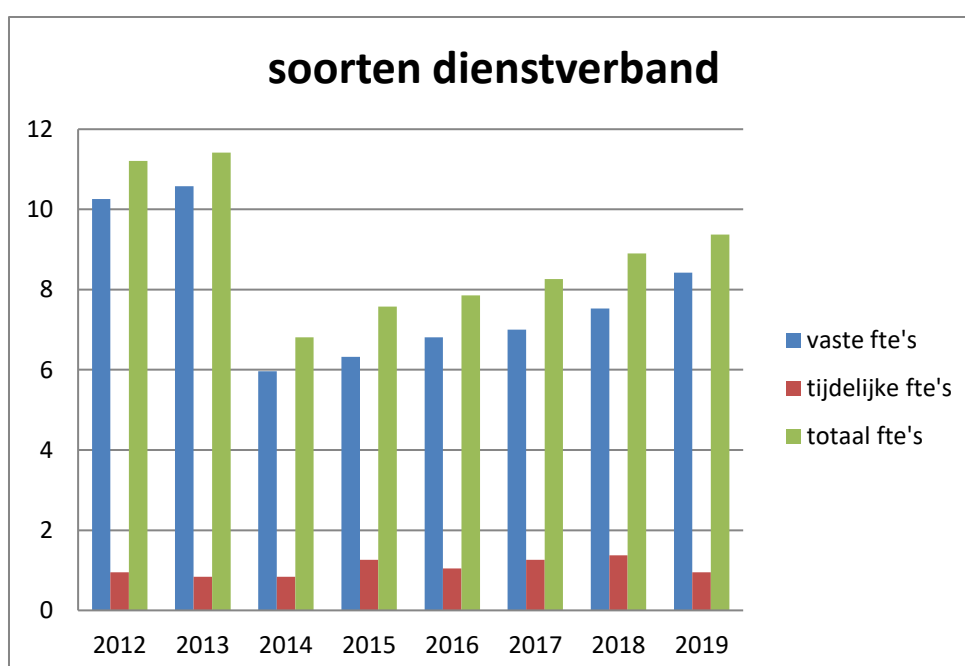
7. Ontwikkeling organisatie

7.1 Personeel

Samenstelling personeelsbestand

Per 31 december 2019 waren in totaal 11 personen in verschillende dienstverbanden werkzaam bij de Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG):

dienst- verband	aantal personen	vrouwen	mannen	totaal aantal fte's	gemiddelde fte / persoon
vast	10	5	5	8,42	0,84
tijdelijk	1	1	0	0,95	0,95
totaal	11	6	5	9,37	0,85

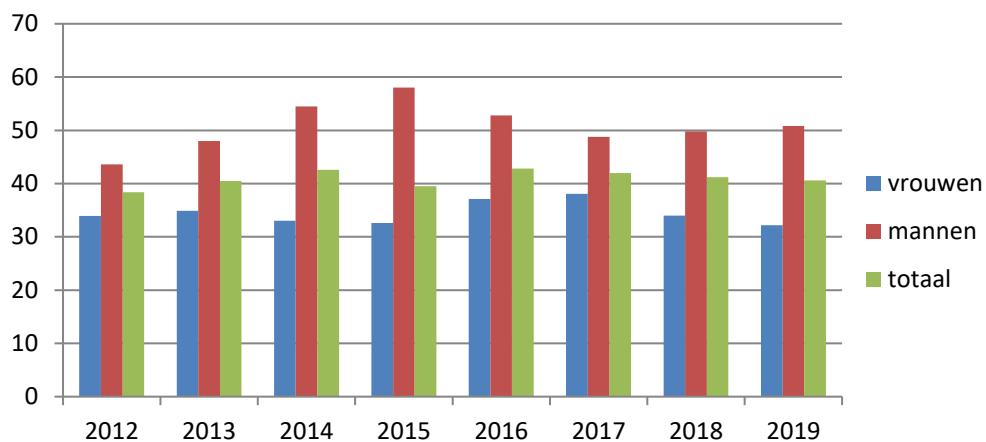


De leeftijdsopbouw van het personeelsbestand zag er per 31 december 2019 als volgt uit:

leeftijdsopbouw	vrouwen	mannen	totaal
21 t/m 30 jaar	2	0	2
31 t/m 40 jaar	3	2	5
41 t/m 50 jaar	1	0	1
51 t/m 60 jaar	0	1	1
61 t/m 66 jaar	0	2	2
gemiddelde leeftijd	32,2	50,8	40,6

Uit de vergelijking van bovenstaande gegevens met die van het voorgaande jaar blijkt dat het totaal aantal medewerkers gelijk is gebleven en dat de gemiddelde leeftijd ruim een half jaar lager is (van 41,2 naar 40,6).

leeftijdsopbouw m/v

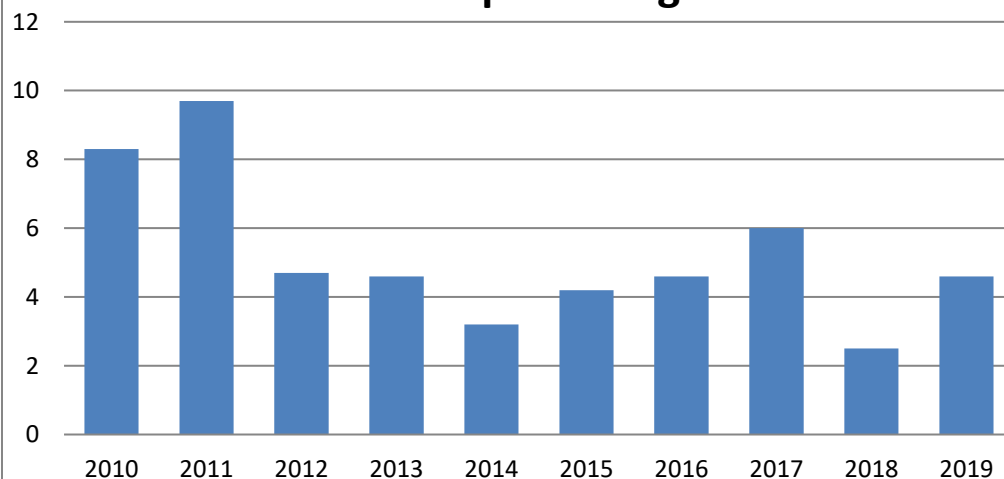


Het aantal dienstverbanden voor onbepaalde tijd ging van 9 naar 10 en het aantal medewerkers met een tijdelijk dienstverband ging van 2 naar 1. Een medewerkster vertrok en in augustus trad een nieuwe medewerkster in dienst.

Ziekteverzuim

De organisatie had in 2019 met 4,6% een fors hoger verzuim dan in 2018 (2,5%). Dit had onder andere te maken met een langdurig ziektegeval en de gevolgen van een verkeersongeluk.

Verzuimpercentages



7.2 Interne organisatie en administratie

De bedrijfsvoering en de interne administratie waren de afgelopen jaren al verbeterd, maar in 2019 is een vervolgstap gemaakt om dit verder te professionaliseren. Er zijn extra investeringen gedaan in administratieve en financiële software. In 2019 is een nieuw projectadministratie en urenregistratieprogramma in gebruik genomen met als doel om beter en sneller inzicht te verkrijgen in projectvoortgang. Dit moet enerzijds leiden tot een betere projectadministratie en -beheersing. Hierdoor is de individuele medewerker beter in staat de voortgang van de projecten waarvoor deze verantwoordelijk is te monitoren. Daarnaast verbetert hiermee de kwaliteit en actualiteit van de managementinformatie. Er

zijn voorbereidingen getroffen om meer, betere en actuelere managementinformatie te kunnen verwerven op basis van de volledig geïntegreerde administratieve en financiële software. Dit proces van optimaliseren loopt door tot in 2020.

De Natuur en Milieufederatie Groningen is in december 2018 binnen de stad Groningen verhuisd naar de Bankastraat 77. Deze locatie is praktischer, duurzamer, passender en goedkoper. De verwachtingen rondom de locatie zijn nagenoeg geheel waargemaakt en we zijn zeer tevreden op deze plek.

Het CBF toetst elk jaar of een organisatie nog aan het CBF-Keur voldoet. De NMG voldeed dit jaar aan alle vereisten en is derhalve ook in 2020 Keurmerkhouders.

7.3 Vrijwilligersbeleid

De Natuur en Milieufederatie Groningen (NMG) waardeert de inzet en betrokkenheid van vrijwilligers. Naast de aangesloten organisaties zijn in Groningen veel andere vrijwilligers en organisaties actief op het gebied van natuur en milieu. Ook met hen werkt de NMG samen. Het gaat hier bijvoorbeeld om groene waterschapsbestuurders, niet-aangesloten natuur- en milieuorganisaties, tijdelijke one-issuegroepen, en individuele burgers en bestuurders. De NMG zet zich in om ook dit netwerk te ondersteunen en uit te breiden.

Daarnaast maakt de NMG voor werkzaamheden op kantoor op ad-hoc basis incidenteel gebruik van vrijwilligers die daarvoor een vrijwilligersvergoeding en/of onkostenvergoeding krijgen. Deze vrijwilligers werken onder begeleiding van een vaste begeleider en vallen onder de aansprakelijkheidsverzekering die voor alle kantoormedewerkers geldt. Ook biedt de NMG sinds 2012 incidenteel werkervaringsplaatsen aan.

De NMG streeft ernaar de betrokkenheid van vrijwilligers in stand te houden en waar mogelijk te vergroten met inachtneming van het vastgestelde beleid en op voorwaarde dat de onafhankelijke positie van de NMG gewaarborgd blijft.

7.4 Governance

Het bestuursmodel met een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht (RvT) is in 2019 verder uitwerkt. Er wordt gewerkt met een vaste jaaragenda en er is meer structuur in de samenwerking tussen bestuur en Raad van Toezicht. De RvT is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting, met het toezicht op het door de directeur-bestuurder gevoerde beleid en beheer en met het toezicht op het functioneren van de directeur-bestuurder. De Raad van Toezicht bestaat uit vijf personen. Daarnaast heeft de stichting een Raad van Advies (RvA). In 2019 is door de bestuurder – na ruggespraak met de Raad van Toezicht – besloten om de Raad van Advies anders te gaan positioneren en te kiezen voor een andere personele invulling. Dit zal in 2020 zijn beslag krijgen.

7.5 Samenwerking met andere organisaties

Samenwerking is een begrip dat in de genen van de NMG zit. Het woord federatie is daar exemplarisch voor. Maar het gaat verder dan dat. Daar de NMG altijd al in een omgeving heeft moeten werken waar de middelen beperkt waren, wordt er al lange tijd met andere partijen in het domein overlegd en afgestemd.

Zo heeft de NMG al sinds vele jaren de volgende samenwerkingen met andere organisaties:

- Een inhoudelijke, operationele en gestructureerde samenwerking met Het Groninger Landschap, Landschapsbeheer Groningen, IVN, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Deze afstemming gaat schuil onder de naam MOT-partners.

Deze samenwerking is gericht op het afstemmen van beleid, verdelen van taken om dubbelingen te voorkomen en om als één partner op bepaalde dossiers met de Provincie Groningen samen te kunnen werken. Op de middellange termijn zijn er mogelijkheden voor gezamenlijke huisvesting. Dit wordt verder uitgewerkt.

- Een inhoudelijke, operationele en organisatorische samenwerking met de collega federaties in Noord-Nederland: Friese Milieufederatie en Natuur en Milieufederatie Drenthe.

Deze samenwerking is enerzijds gericht op het samen uitvoeren van projecten en het delen van kennis en ervaring. Daarnaast vindt er een uitwisseling van personeel plaats en worden gezamenlijk diensten voor de back-office ingekocht (zoals ICT-beheer, websitebeheer, vormgeving en accountancy).

- Binnen het programma Lokale Energietransitie werkt de NMG samen met aan de ene kant Vereniging Groninger Dorpen in het verbinden van buurten en dorpen aan gezamenlijke energie-initiatieven. Aan de andere kant werkt de NMG bij de uitvoering van het programma samen met GrEK (Groninger Energie Koepel) en Grunneger Power. De taken binnen het programma zijn over deze partijen verdeeld, maar naar buiten treden ze als een gezamenlijke entiteit op om de bewonersinitiatieven optimaal te kunnen ondersteunen.
- De twaalf provinciale natuur- en milieufederaties werken op landelijk niveau samen binnen het samenwerkingsverband de Natuur en Milieufederaties.

Binnen dit samenwerkingsverband worden thema's die overal in het land spelen in samenhang uitgewerkt. Ook vindt er benchmarking plaats en wordt op deze manier een vuist gemaakt richting Rijksoverheid en parlement.

Dit zijn de belangrijkste voorbeelden. Echter, er zijn meer voorbeelden van samenwerking die er op gericht is om de schaalvoordelen, inhoudelijke synergie en kennisdeling optimaal te benutten. Daarnaast blijft de NMG voortdurend met haar partners op zoek naar mogelijkheden voor verdere optimalisatie. De eenvoudige drijfveer is dat alle partijen te maken hebben met beperkte middelen en dat eenieder gedreven is om deze zo efficiënt mogelijk in te zetten.

7.6 Overige gegevens

Statutaire naam:	Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen
Vestigingsplaats:	Groningen
Rechtsvorm:	Stichting
Doelstelling:	De stichting heeft tot doel het bevorderen van het behoud, het herstel, het optimaal beheer en de duurzame ontwikkeling van natuur, milieu en landschap, het stimuleren van het gebruik van duurzame energie en van andere passende maatregelen ter vermindering van de klimaatverandering in de provincie Groningen. De stichting stelt zich mede ten doel te bevorderen dat wettelijke regels op het gebied van omgevingsrecht, met name regels ter bescherming van natuur, milieu en landschap juist worden toegepast en worden nageleefd.
Directeur-bestuurder:	Lobeek, dhr. J.W.

Samenstelling en rooster van aftreden Raad van Toezicht per 31-12-2019:

	Toetreding	Aftreding
Veldkamp, dhr. H.R. (voorz.)	01-03-2019	maart 2023
Tomson, mw. C.A.	30-12-2016	december 2020
Gemert, dhr. W.J.T. van	20-06-2017	juni 2021
Waalkens, dhr. H.E.	20-06-2017	juni 2021
Haeren, mw. M.C.J. van	27-09-2017	september 2021

De Natuur en Milieufederatie Groningen kende in 2019 een Raad van Toezicht (RvT), een directeur-bestuurder (Directie) en een Raad van Advies (RvA), die op 12 juli voor het laatst in de oude samenstelling bijeenkwam. Er is een proces in gang gezet om tot een nieuwe samenstelling te komen. De leden van de RvT worden door de RvT zelf benoemd, voor een periode van maximaal vier jaar. De RvT is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting, met het toezicht op het door de Directie gevoerde beleid en beheer en met het toezicht op het functioneren van de Directie. De RvT vergadert ten minste vier keer per jaar (in 2019 vijf keer).

De Directie wordt benoemd door de RvT. De Directie is eindverantwoordelijke voor de dagelijkse leiding van de organisatie en de uitvoering van haar programma's en activiteiten en legt verantwoording af aan de RvT voor alle taken die in het directiestatuut aan haar zijn gedelegeerd.

De RvA gaf de Directie en de RvT gevraagd en ongevraagd advies, met name over het gevoerde en te voeren beleid. De RvA vertegenwoordigde de achterban van de stichting.

Relevante nevenfuncties:

Raad van Toezicht

Veldkamp, dhr. H.R.

- operationeel directeur New Energy Coalition

Tomson, mw. C.A.

- medewerker in algemene dienst waterschap Noorderzijlvest
- mediator bij Accent Mediation

Gemert, dhr. W.J.T. van

- lid Raad van Advies Sameen

Waalkens, dhr. H.E.

- bestuurslid Stichting Landschapsbeheer Groningen
- lid Raad van Toezicht LandschappenNL
- bestuurslid Landschapsbeheer Nederland
- voorzitter Stichting Landschap Oldambt

Haeren, mw. M.C.J. van

- manager Ruimtelijke ontwikkeling en Beheer bij de gemeente Stadskanaal

Directeur-bestuurder

Lobeek, dhr. J.W.

niet-gerelateerd aan de NMG:

- Lid Raad van Toezicht VCOG
- Secretaris Adviescommissie Bedrijfsleven Groningen Bereikbaar
- Lid Raad van Advies A.G.S.R. Gyas

voortvloeiend uit functie bij NMG:

- Lid algemeen bestuur Stichting Groninger Gasberaad
- Secretaris van Coöperatie VanOns U.A.
- Lid Algemeen Bestuur De Natuur en Milieufederaties

8. Financieel verslag

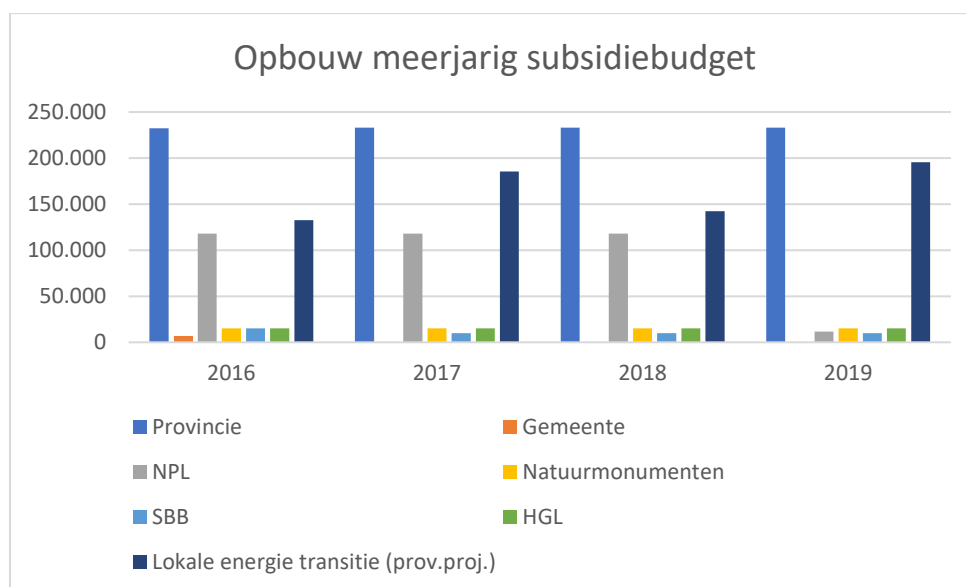
Disclaimer: deze cijfers zijn grotendeels gebaseerd op de Jaarrekening 2019 die apart wordt opgemaakt en gecontroleerd door een accountant. Mochten er onverhoopt per abuis verschillen zijn ontstaan tussen de cijfers hieronder en de cijfers in de Jaarrekening 2019, dan zijn de cijfers in de Jaarrekening 2019 leidend.

8.1 Financiën

Financieringsopbouw

Het aantal subsidiegevers dat op basis van een meerjarenafspraak jaarlijks een bedrag aan de NMG ter beschikking stelt, is in 2019 gelijk gebleven. De provinciale budgetsubsidie is gelijk gebleven aan 2018. Daarnaast loopt het meerjarige provinciale project Lokale energietransitie. De basisbijdrage van Het Groninger Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is gelijk gebleven aan 2018, evenals het vrij besteedbare bedrag van de Nationale Postcode Loterij. Het meerjarige subsidiebudget was in 2019 (en ter vergelijking in de jaren 2016 t/m 2018) als volgt opgebouwd:

	2016	2017	2018	2019
Provincie	232.500	233.200	233.200	233.200
Gemeente	7.289	0	0	0
NPL	118.000	118.000	118.000	118.000
Natuurmonumenten	15.000	15.000	15.000	15.000
SBB	15.000	10.000	10.000	10.000
HGL	15.000	15.000	15.000	15.000
Lokale energietransitie (provinciaal project)	132.651	185.589	142.203	195.462
Totaal	535.440	576.789	533.403	586.662



Het meerjarige budget werd in 2019 aangevuld met € 293.801,- afkomstig van diverse projectsubsidies. Subsidiebronnen waren onder meer: De Natuur en Milieufederaties (NMF), Provincie Groningen, gemeente Groningen, NAM en NUON.

Verhouding structurele en incidentele inkomsten

De Natuur en Milieufederatie Groningen streeft naar een verhouding tussen meerjarige subsidies en projectsubsidies van 2:1, omdat een te grote afhankelijkheid van incidentele subsidies ten koste kan gaan van de stabiliteit van de organisatie. In 2019 bedroeg de verhouding exact de gewenste verhouding van 2:1.

Financiële afsluiting van het jaar

In 2019 werd voor de zeventiende keer de jaarrekening opgesteld conform de eisen van het CBF. De Balans, de Staat van Baten en Lasten, en de Grondslagen uit de jaarrekening 2019 zijn in dit hoofdstuk integraal opgenomen (zie § 8.2, § 8.3 en § 8.4). Voor een toelichting op de bedragen in de Balans en de Staat van Baten en Lasten verwijzen we naar de jaarrekening 2019 van de NMG. De in 2019 gerealiseerde baten en lasten wijken soms behoorlijk af van de begroting. Dit komt doordat zich na de laatste begrotingswijziging altijd nog weer nieuwe kansen en ontwikkelingen voordoen, met name op het terrein van de projecten de daarbij behorende subsidies. Het jaar 2019 is afgesloten met een positief resultaat van € 571. Dit bedrag is toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

Eigen vermogen

De Raad van Toezicht heeft in haar vergadering van 29 april 2020 de jaarrekening vastgesteld. Tevens is in die vergadering vastgesteld dat het positieve resultaat van 2019 wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserves. Hiermee komen de continuïteitsreserves op het niveau van € 226.093. Dit niveau van de continuïteitsreserves is 25,7% van de jaarinkomsten (€ 880.463) en voldoet hiermee aan de door de Raad van Toezicht in het verleden bepaalde minimum van 20% van de jaarinkomsten. De NMG kent geen beleggingsbeleid. Het eigen vermogen is ondergebracht op een spaarrekening waaraan geen extra vermogensrisico's zijn verbonden.

8.2 Balans per 31 december 2019

Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen

Balans per 31 december 2019

	Ref.	31 december 2019		31 december 2018	
		€	€	€	€
Activa					
Vaste activa					
<i>Materiële vaste activa</i>	1				
In het kader van de doelstelling			5.073		7.584
Viottende activa					
<i>Vorderingen</i>	2				
Debiteuren		8.272		140.115	
Overige vorderingen en overlopende activa		<u>192.460</u>		<u>83.984</u>	
			200.732		224.099
<i>Liquide middelen</i>	3		418.210		406.055
			<u>624.015</u>		<u>637.738</u>
Passiva					
Reserves en fondsen	4				
<i>Reserves</i>					
Continuïteitsreserve		226.093		225.522	
Bestemmingsreserves		<u>53.485</u>		<u>53.485</u>	
			279.578		279.007
Voorzieningen	5				
Voorziening eigen risico ziekteverzuim		11.000		11.000	
Voorziening dubieuze debiteuren		<u>0</u>		<u>2.464</u>	
			11.000		13.464
Kortlopende schulden	6				
Crediteuren		32.108		31.800	
Nog te besteden subsidies		166.418		158.330	
Belastingen en premies sociale verzekeringen en pensioenen		27.649		46.766	
Overige schulden en overlopende passiva		<u>107.262</u>		<u>108.372</u>	
			333.437		345.268
			<u>624.015</u>		<u>637.739</u>

Jaarrekening 2019

1

8.3 Staat van baten en lasten over 2019

Stichting Natuur en Milieufederatie Groningen

Staat van baten en lasten over 2019

	Ref.	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
		€	€	€
Baten	7			
Geworven baten	7.1			
Particulieren		0	0	0
Bedrijven		207.386	150.893	207.829
Loterijorganisaties		0	0	0
Subsidies van overheden		322.793	425.933	325.976
Verbonden organisaties zonder winststreven		273.296	175.900	207.866
Andere organisaties zonder winststreven		10.000	10.000	10.000
Som van de geworven baten		813.475	762.726	751.671
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten e/o diensten	7.2	53.731	0	227.919
Overige baten	7.3	13.257	39.192	15.128
Som van de baten		880.463	801.918	994.718
Lasten				
Besteed aan doelstellingen	8			
Groene ruimte		222.853	230.715	211.402
Klimaat en energie		491.575	314.561	440.465
Duurzame bedrijvigheid		37.611	93.211	168.633
Communicatie en netwerken		127.902	161.413	133.679
		879.941	799.900	954.179
Wervingskosten		0	0	0
Kosten beheer en administratie 1)		0	0	0
Som van de lasten		879.941	799.900	954.179
Saldo voor financiële baten en lasten		522	2.018	40.539
Financiële baten en lasten	9	49	0	102
Saldo van baten en lasten		571	2.018	40.641

Resultaatbestemming

Het resultaat 2019 ad € 571 wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

1) De provinciale milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de Toelichting bestedingen, maar worden in de staat van baten en lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen.

8.4 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat

Informatie over de rechtspersoon

De Natuur en Milieufederatie Groningen heeft in 2019 samen met andere partijen de Coöperatie Van Ons U.A. opgericht. In deze coöperatie werken we met vertegenwoordigers van lokale energie initiatieven samen, om op een professionele wijze een verantwoorde invulling van de lokale energietransitie te realiseren. Het is een coöperatie met een uitgesloten aansprakelijkheid voor de leden, dus voor de Natuur en Milieufederatie Groningen vloeien hier geen financiële risico's uit voort.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn 650 Verslaggeving Fondsenwervende Instellingen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in de toelichting op de betreffende balanspost anders is vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. De materiële vaste activa worden aangewend in het kader van de doelstelling.

Vorderingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen nominale waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid. Deze voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de aan het verslagjaar toegerekende baten en de bestedingen over het jaar.

Baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten zijn slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar zijn in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Projectgelden betreffende nog niet afgeronde projecten, die aan het eind van het verslagjaar niet zijn besteed, worden opgenomen op de balans.

Pensioenen

De Natuur en Milieufederatie Groningen is sinds 1 januari 2007 aangesloten bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw. De Natuur en Milieufederatie Groningen heeft - mits de verschuldigde premies tijdig en volledig worden voldaan - geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een te lage dekkingsgraad bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Met betrekking tot de pensioenregeling zijn derhalve alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

8.5 Begroting 2020

	<u>Begroting 2020</u>
	€
Baten:	
Basissubsidie Provincie Groningen	238.600
Terrein Beherende Organisaties (TBO's)	40.000
Projectsubsidies en opdrachten	412.214
Nationale Postcode Loterij (NPL)	118.000
	<hr/>
Som der baten	<u>808.814</u>
Lasten:	
Personeelskosten	672.200
Uitbested werk	
Publiciteit en communicatie	15.750
Huisvestingskosten	28.200
Kantoor- en bestuurskosten	69.200
Afschrijvingen	2.800
Specifieke projectkosten	
Onvoorzien	20.000
	<hr/>
Som der lasten	<u>808.150</u>
	<hr/>
Begroot resultaat	<u><u>664</u></u>

Begroting lasten 2020 naar type activiteiten

Uitvoeringskosten ter zake van:

Basistaken	292.485
Juridische zaken	9.915
Projecten	438.330
Diensten	67.420
	<hr/>
	<u>808.150</u>

8.6 Beleid bezoldiging directeur-bestuurder

De Raad van Toezicht van de Natuur en Milieufederatie Groningen heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in 2018.

De Natuur en Milieufederatie Groningen handelt bij de bezoldiging van de directeur-bestuurder conform de Regeling Beloning directeuren van goededoelenorganisaties. In deze regeling wordt de waardering van directiefuncties gereguleerd aan de hand van een puntensysteem, de Basis Score voor Directiefuncties (BSD-punten). Deze BSD-punten worden toegekend op basis van enkele kwantitatieve en kwalitatieve kenmerken van de goededoelenorganisatie, onderverdeeld in drie hoofdcriteria: de omvang, de complexiteit en de organisatorische context. Tot slot speelt het directiemodel een rol.

De berekening van de BSD-punten voor de Natuur en Milieufederatie Groningen is als volgt:

Criterium OMVANG			Score	
Bestedingen aan de doelstellingen	€	800.000	80	BSD-punten
Aantal medewerkers en vrijwilligers	fte	10	55	BSD-punten
		Subtotaal	135	
Criterium ORGANISATORISCHE CONTEXT				
Aansturing vanuit koepelorganisatie			65	BSD-punten
Aansturing van, toezicht op directie			80	BSD-punten
		Subtotaal	145	
Criterium COMPLEXITEIT				
Diversiteit activiteiten			90	BSD-punten
		Subtotaal	90	
Directiemodel: ENKELVOUDIGE DIRECTEUR				
		Totaalscore	370	BSD-punten

De regeling geeft aan de hand van deze BSD-score een maximumnorm voor het jaarinkomen. Bij de BSD-score van 370 punten geldt een maximaal jaarinkomen van € 95.952 voor 1fte /12 maanden. Het voor de toetsing aan het geldende maximum relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg in 2019 € 77.549 voor J.W. Lobeek (1 fte/12 maanden). Deze beloning bleef binnen het geldende maximum.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn bleven met een bedrag van € 89.950 binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag van € 194.000 per jaar.

De belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de staat van baten en lasten.

Al 24 jaar steun van de Postcode Loterij

Tijdens het jaarlijkse Goed Geld Gala maakt de Nationale Postcode Loterij bekend welke bedragen zij doneren aan goede doelen. Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij gaat er in 2020 ruim 376 miljoen euro naar 123 goede doelen die zich inzetten voor mens en natuur. De Natuur en Milieufederaties horen al sinds 1996 bij de goede doelen die op een bijdrage mogen rekenen.

De Natuur en Milieufederaties ontvangen dit jaar opnieuw een vaste bijdrage van 2,25 miljoen euro van de Postcode Loterij: een aanzienlijk bedrag waar wij ontzettend blij mee zijn.



Op de foto: Sonja Sars (Netwerksecretaris), Postcode Loterij ambassadeurs Winston Gerschtanowitz en Gaston Starreveld, Annie van de Pas (netwerkdirecteur) en Postcode Loterij ambassadeur Martijn Krabbé – Foto: Roy Beusker Fotografie

10 miljoen bomen

In het najaar van 2019 vielen we ook nog eens extra in de prijzen, toen bekend werd gemaakt dat [Plan Boom](#) mede dankzij de Postcode Loterij van start kon gaan. Met een extra schenking van 2,25 miljoen euro gaan we de komende vier jaar in heel Nederland 10 miljoen bomen planten. “Plan Boom geeft iedereen de kans om direct iets bij te dragen voor het klimaat door mee te doen aan het planten van deze bomen. Daarom ben ik er zo trots op dat we dit plan, samen met een brede coalitie van partners, dankzij de bijdrage van de Postcode Loterij nu kunnen gaan realiseren”, licht een enthousiaste Netwerkdirecteur Annie van de Pas toe.

De Natuur en Milieufederaties zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers enorm dankbaar voor hun bijdrage. Met hun steun kunnen we ons blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies.